

CIVIL LAW AND CIVIL PROCEDURE. FAMILY LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-040-7-18>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕЯКИХ ПИТАНЬ ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРИ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ

Головащук А. П.

кандидат юридичних наук

м. Київ, Україна

У зарубіжних країнах у правовідносинах з допоміжних репродуктивних технологій, крім закладу охорони здоров'я, бере участь посередник з яким укладається договір на надання низки послуг потенційним батькам. Таким чином відбувається розподіл функцій між різними учасниками ДРТ, а саме: заклад охорони здоров'я надає медичні послуги; посередник надає організаційні та консультативні послуги; адвокат надає юридичні послуги. Розглянемо досвід деяких країн з цього питання.

Наприклад, згідно з положенням ст. 7960 Сімейного кодексу штату Каліфорнія (США) допускається участь посередників, а саме: неюридичного посередника та посередника при сурогатному материнстві [3].

Неюридичний посередник при сурогатному материнстві означає практикуючого лікаря у галузі сурогатного материнства, але не адвокат з необхідним стажем та ліцензією на роботу у цьому штаті.

Посередник при сурогатному материнстві означає особу або організацію, яка займається одним з наступних видів діяльності:

- реклама в цілях запрошення сторін до договору допоміжних репродуктивних технологій або виступає в якості посередника між сторонами договору допоміжних репродуктивних технологій;
- отримання плати чи іншої цінної компенсації за надані послуги пов'язані з договором допоміжних репродуктивних технологій [3].

У США діють спеціальні агентства та компанії з репродуктивних технологій, зокрема, однією з перших була компанія Surrogate Parenting Associates, Inc., що розташована у місті Луїсвілл штат Кентуккі,

заснована ще у 80-ті роки ХХ ст. доктором Річардом М. Левінім (Richard M. Levin).

Такі компанії і агентства надають такі послуги потенційним батькам: консультації стосовно програм сурогатного материнства та надання освітньої інформації про допоміжні репродуктивні технології; консультації з організаційних питань; консультації з медичних питань; юридичні консультації; здійснюють підбір сурогатної матері з власної бази даних; допомагають у підборі клініки репродуктивної медицини; організують зустрічі для знайомства з кандидатками у сурогатні матері; здійснюють підбір донорів репродуктивного матеріалу; здійснюють координацію учасників допоміжних репродуктивних технологій; надають психологічну підтримку учасникам програми ДРТ; здійснюють кураторство і контроль сурогатної матері; здійснюють підготовку і заключення договорів з учасниками ДРТ; допомагають в отриманні необхідних медичних і юридичних документів; представляють інтереси клієнтів у суді; готують документи для посольства та інше.

У зарубіжних країнах агентство бере на себе важливу роль у переговорах між різними учасниками договору. Агентство також залучене до спостереження за медичним і дієтичним режимами сурогатної матері, режимом роботи та ін. А також заохочують сурогатну матір слідувати порадам лікаря впродовж усього сурогатного материнства. Агентство також організовує зустрічі між батьками та сурогатною матір'ю [4, с. 46].

Кардинально іншої точки зору дотримується законодавство Канади де посередництво у допоміжних репродуктивних технологіях є законодавчо забороненим, так у Законі «Про допоміжні репродуктивні технології» 2004 року визначено види діяльності, які є забороненими. До такої діяльності відносяться виплати жінкам за їх участь, як сурогатних матерів, пропозиції таких виплат або реклама, що такі виплати будуть зроблені. А також заборонена реклама організації послуг з сурогатного материнства та пропозиція організувати сурогатне материнство [2]. Таким чином можемо констатувати, що законодавство Канади забороняє виступати у якості посередника, а також отримувати плату за такі послуги. Причиною вищезазначених заборон, на нашу думку, є керівні принципи закріплені у Законі Канади «Про допоміжні репродуктивні технології» згідно з якими використання репродуктивних здібностей жінок і чоловіків для отримання комерційної вигоди суворо заборонено у цілях охорони здоров'я та з етичних міркувань [2].

Подібної позиції дотримується і законодавство Італії, закріпивши у Законі «Правила штучного запліднення» від 19 лютого 2004 року № 40 норму, згідно з якою той, хто в будь-якій формі виробляє,

організовує або рекламує продаж гамет або ембріонів, або сурогатне материнство карається позбавленням волі на строк від трьох місяців до двох років і штрафом від шестисот тисяч до одного мільйона євро [1]. Тож, діяльність посередників у сфері допоміжних репродуктивних технологій у Італії заборонена і карається доволі серйозними санкціями.

Розглядаючи ці дві протилежні точки зору на посередництво у сфері застосування ДРТ вважаємо, що в Україні можна використати досвід США, зокрема щодо впровадження агентств з питань репродуктивних технологій, які можуть представляти потенційних батьків у відносинах з сурогатною матір'ю, а також захищати права та інтереси учасників допоміжних репродуктивних технологій, однак разом з цим вважаємо за доцільне використати і досвід Канади у аспекті захисту прав людини стосовно недопущення дискримінації та збереження здоров'я людини, забезпечення її безпеки, гідності і прав у використанні допоміжних репродуктивних технологій.

Література:

1. Правила штучного запліднення: Закон Італії від 19.02.2004 р. № 40 = Norme in materia di procreazione medicalmente assistita. *Official Gazette*. 2004. № 45. URL: <http://www.ieb-eib.org/nl/pdf/loi-pma-italie-english.pdf> (дата звернення: 22.02.2021).
2. Про допоміжну репродукцію людини: Закон Канади від 29 .03.2004 р. = Assisted Human Reproduction Act 2004. URL: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/a-13.4/page-1.html> (дата звернення: 22.12.2020).
3. Сімейний Кодекс штату Каліфорнія = California family code (July 13, 1992). URL: <http://law.justia.com/codes/california/2015/code-fam/> (дата звернення: 01.12.2020).
4. Birthing A Market. A Study on Commercial Surrogacy. 2012. URL: http://www.communityhealth.in/~commun26/wiki/images/e/e8/Sama_Birthing_A_Market.pdf (Last accessed: 08.02.2021).